

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 oraz art. 33a regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie ustanowienia roku 2026 Rokiem Róży Marii Czackiej.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy panią poseł Annę Dąbrowską-Banaszek.

(-) Waldemar Andzel; (-) Dorota Arciszewska-Mielewczyk; (-) Anna Baluch; (-) Barbara Bartuś; (-) Zbigniew Bogucki; (-) Joanna Borowiak; (-) Bożena Borys-Szopa; (-) Lidia Burzyńska; (-) Kazimierz Bogusław Choma; (-) Tadeusz Chrzan; (-) Michał Cieślak; (-) Krzysztof Czarnecki; (-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Anita Czerwińska; (-) Anna Dąbrowska-Banaszek; (-) Zbigniew Dolata; (-) Anna Gembicka; (-) Szymon Giżyński; (-) Mariusz Gosek; (-) Zbigniew Hoffmann; (-) Fryderyk Sylwester Kapinos; (-) Henryk Kowalczyk; (-) Leonard Krasulski; (-) Anna Krupka; (-) Marek Kuchciński; (-) Maria Kurowska; (-) Zbigniew Krzysztof Kuźmiuk; (-) Anna Kwiecień; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Grzegorz Lorek; (-) Marzena Anna Machałek; (-) Antoni Macierewicz; (-) Dariusz Matecki; (-) Anna Milczanowska; (-) Jan Mosiński; (-) Teresa Pamuła; (-) Marcin Porzucek; (-) Zbigniew Rau; (-) Edward Siarka; (-) Sławomir Skwarek; (-) Kazimierz Smoliński; (-) Marek Suski; (-) Krzysztof Tchórzewski; (-) Robert Telus; (-) Włodzimierz Tomaszewski; (-) Sylwester Tułajew; (-) Jan Warzecha; (-) Elżbieta Witek; (-) Grzegorz Woźniak; (-) Tadeusz Woźniak; (-) Jarosław Zieliński; (-) Tomasz Zieliński.

Uchwała
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia

w sprawie ustanowienia roku 2026 Rokiem Róży Marii Czackiej

W 2026 roku przypada 150. rocznica urodzin Róży Marii Czackiej – polskiej zakonnicy, pionierki polskiej tyflogologii, filantropki, założycielki Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi. Jej działalność przywróciła w Polsce osobom ociemniałym ludzką godność. Pracując na rzecz osób niewidomych, przystosowała do ówczesnych realiów polskich ideę realizowaną we Francji przez Maurice’a de la Sizeranne’a „niewidomy - człowiekiem użytecznym” – wcześniej osoby niewidome były traktowane jako całkowicie niezdolne do pracy i do pełnowartościowego życia w społeczeństwie.

Dostosowała alfabet Braille’a do języka polskiego oraz opracowała system Polskich Skrótów Ortograficznych Braille’a. Będąc już niewidomą odwiedzała niewidomych w rodzinnych domach, uczyła alfabetu Braille’a i robót ręcznych, najbardziej potrzebujących wspomagania materialnie, odwiedzała w szpitalach świeżo ociemniałych i finansowała ich leczenie.

Założyła Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża, którego celem była służba niewidomym na ciele i duchu. Utworzyła Zakład dla Niewidomych w Laskach. W okresie poprzedzającym Powstanie Warszawskie zorganizowała szpital powstańczy na terenie tego Zakładu.

Udzielała pomocy każdemu potrzebującemu.

Dzięki pracy Róży Marii Czackiej wielu niewidomych, otoczonych właściwą opieką, stało się samodzielnymi życiowo i użytecznymi społecznie.

Zmarła 15 maja 1961 roku. Dzieło Jej życia jest kontynuowane do dzisiaj.

12 września 2021 roku odbyła się Jej beatyfikacja.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o ogromnym znaczeniu dorobku pionierki polskiej tyflogologii, oddając Jej hołd, ustanawia rok 2026 Rokiem Róży Marii Czackiej.

UZASADNIENIE

Róża Maria Czacka, córka Feliksa Czackiego i Zofii z Ledóchowskich, urodziła się 22 października 1876 roku w Białej Cerkwi, na Kresach Wschodnich. W domu rodzinnym wpojono jej głęboki patriotyzm i ideały pracy społecznej oraz żywą, głęboką wiarę.

Do szóstego roku życia mieszkała w Białej Cerkwi w majątku Branickich, którym administrował Jej ojciec. Następne lata dzieciństwa i młodość spędziła w Warszawie - w 1882 cała rodzina zamieszkała w Pałacu Krasińskich przy ul. Krakowskie Przedmieście, a później w zakupionym Pałacu Janaszów przy ulicy Zielnej.

Odebrała gruntowne wykształcenie domowe pod kierownictwem guwernantek i dochodzących nauczycieli. Znała biegle cztery języki obce: francuski, angielski, niemiecki i ukraiński, dzięki ojcu zdobyła niespotykaną wówczas u kobiet znajomość spraw gospodarczych - zasady gospodarowania, ogrodnictwa i hodowli.

Miała doskonały słuch muzyczny, dobrze śpiewała i grała na fortepianie, jeździła konno.

Upadek z konia podczas pokonywania przeszkody stał się przyczyną tragedii - spowodował odklejenie siatkówek, co w rezultacie - mimo kilku lat leczenia - doprowadziło do utraty wzroku w wieku 22 lat.

Wówczas zrezygnowała z dotychczasowego życia, postanowiła poświęcić się sprawie niewidomych, których sytuacja w ówczesnej Polsce była wyjątkowo trudna - znikomy procent osób niewidomych był objęty opieką państwową, ociemniałi żyli w nędzy, na marginesie społeczeństwa, byli traktowani jako całkowicie niezdolni do pracy i do pełnowartościowego życia w społeczeństwie.

Róża Maria Czacka rozpoczęła zdobywanie wiedzy na temat osób niewidomych. Nauczyła się alfabetu Braille'a, odbywała liczne zagraniczne podróże – do Francji, kolebki ruchu tyflogicznego, do Belgii, Austrii, Szwajcarii, Niemiec. Studiowała specjalistyczne czasopisma i książki.

Po dziesięciu latach przygotowań, około 1908 roku, rozpoczęła praktyczną działalność w Warszawie.

Jej działalność przywróciła w Polsce osobom ociemniałym ludzką godność. Pracując na rzecz osób niewidomych, przystosowała do ówczesnych realiów polskich ideę realizowaną we Francji przez Maurice'a de la Sizeranne'a „niewidomy - człowiekiem użytecznym”.

Odwiedzała niewidomych w rodzinnych domach, uczyła alfabetu Braille'a i robót ręcznych, najbardziej potrzebujących wspomagała materialnie, odwiedzała w szpitalach świeżo ociemniałych i finansowała ich leczenie.

Założyła schronisko dla niewidomych dziewcząt, w których uczyły się koszykarstwa, wyplatania krzesel oraz dziewiarstwa, a także dom dla niewidomych staruszek oraz warsztat pracy i nauki zawodu dla niewidomych mężczyzn dochodzących z miasta.

W 1911 roku uzyskała u władz carskich zatwierdzenie statutu założonego przez siebie Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi, którego staraniem w latach 1911- 1914 powstawały kolejno: ochronka dla dzieci, szkoła elementarna, warsztaty, biblioteka brajlowska, a także

patronat, czyli ośrodek pomocy dorosłym niewidomym i ich rodzinom w miejscach ich zamieszkania.

W 1915 roku wyjechała na Wołyń – działania wojenne odcięły ją od Warszawy. Zatrzymała się w Żytomierzu, tak prowadząc ubogie życie hojnie wspomagała najbardziej potrzebujących, szczególnie osoby niewidome. Podjęła wówczas decyzję o wstąpieniu do zakonu – przywdziała habit Trzeciego Zakonu świętego Franciszka, w 1918 roku złożyła śluby wieczyste, przyjęła imię siostry Elżbiety.

Wróciła do Warszawy, w listopadzie 1918 roku uzyskała zgodę władz kościelnych i założyła Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża, którego celem była służba niewidomym na ciele i duchu. Objęła kierownictwo nad placówkami Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi.

W 1922 roku na ofiarowanym przez Antoniego Daszewskiego niewielkim skrawku ziemi (pięć mórg) na skraju Puszczy Kampinoskiej zostało zbudowane osiedle Laski - Różanna, tutaj stopniowo przeniosły się placówki Towarzystwa. Z czasem powstała tutaj Kaplica, Dom Rekolekcyjny, Biblioteka. Do Lasek trafiały dzieci niewidome z rodzin ubogich, mając możliwość opieki i kształcenia oraz przygotowania do życia w społeczeństwie, ucząc się samodzielności, zawodu i pracy dającej utrzymanie.

W 1932 opracowała wraz z siostrą Teresą FSK skróty brajlowskie po konsultacjach z językoznawcami, a w 1934 jej projekt systemu brajlowskiego uzyskał zatwierdzenie Ministerstw Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jako obowiązujący w Polsce – dostosowany został alfabet Braille’a do języka polskiego oraz opracowany system Polskich Skrótów Ortograficznych Braille’a.

We wrześniu 1939 roku Zakład został zniszczony w wyniku działań wojennych. Mimo tego służył wsparciem jednostce Armii Krajowej, stacjonującą w Puszczy Kampinoskiej. W okresie poprzedzającym Powstanie Warszawskie zorganizowany został szpital powstańczy na terenie tego Zakładu.

Po wojnie Róża Maria Czacka kierowała odbudową Zakładu.

Udzielała pomocy każdemu potrzebującemu. Dzięki Jej pracy wielu niewidomych, otoczonych właściwą opieką, stało się samodzielnymi życiowo i użytecznymi społecznie.

W 1950 roku choroba ograniczyła znacznie Jej aktywność fizyczną. Przez ostatnie dziesięć lat swojego życia była bardzo ciężko chora, a w ostatnich dniach sparaliżowana.

Zmarła 15 maja 1961 roku w Laskach.

Dzieło Jej życia jest kontynuowane po dzień dzisiejszy.

12 września 2021 roku odbyła się Jej beatyfikacja.